

ALL NATIONS GOSPEL PUBLISHERS

www.angp-hb.co.za

info@angp.co.za

Asi 'Ba Dri'i

KUSAA

ASI ENDRI SI RIA MUNDARA (KIYO)

(Lete etele eno mudri si rie)

Buku 'di i'do suru Franza nia kinya 1732 si, Rev. J.R. Gschwend angwi buku 'dii ongo osi idi e'bu Rubanga dri idejo Afrika a kinya 1929 si, naivu All Nations Gospel Publishers eco buku d'ii ti mgbi mgbi a'bi dri 300 si kaki ongo o'du 'di si anzua suru 127 dri si ko. Buku 'dii ka le'jo gba, anda, ce voa endri si rii ite'de ba ti mgbi-mgbi, ewo mgbi mgbi, voa relijo mgbi mgbi ri tini eri le awu, kendre profeta Zakiele a'joka 'ba ni kinya 586 driso esu Yesu Kristo ni oti kuru rii inga Ma anyini asi u'di ri voa uje u'di ri hwera... ongo anyolu ma 'ba i voa ma olu Rubanga anyi dri e! (Zakiele 36:26-28).

COPYRIGHT

ISBN 1 - 874934 - 90 - 8

ALL NATIONS GOSPEL PUBLISHERS
P.O. BOX 2191, PRETORIA, 0001, R.S.A.
(A Gospel Literature Mission financed by donations)
(Reg. No. 1961/001798/08)

ASI 'BA DRI'I

JO RUBANGA DRII KUSAA E'BU JO SITANI DRI'I
(1 Yoana 3:4-10)

Jo nyi buku 'dii la i'rii nyi 'ba nya ra nia kendre ovi ru vi nyi nyi ndre nya ngasi mundara (kiyo) a'ri ani. Josa nyolu kafiri kusa Kristo 'ba, kusa ma'di Yesu Kristo ni ai'di kuri, kusa engwi 'di le'jo Rubanga dri tro vule rii, nyi nyi ndre nya nga si kendre Rubanga anyi ndre ka ri ani. " 'Ba ka gbeti angwe esi ri ndre awu, ki Rubanga le ka ama asi ni ndre au." (1 Samuele 16:7). Rubanga ka ama asi ni ndre ca pelere wa ri ni.

Sitani ni ata enzo kpo dru dri'i. Ani 'bara opi vumu di dri'e voa rubanga angwa vudri 'dia ri'i, ka ani usu enzo dru kendre malaika oleri ani ausi dru ani koji uku ago tro leti ego ri ga. O'du 'di si, kendre andra ni e'zeri ani maju enzo ri ekpa dru molombe si kaki ru'ba kaki 'joa ai maju Yesu Kristo dri'i. Voa loku loku auka ako Sitani isa molombe si ka ani 'ba kendre Malaika Lawara ingwe dri'i. (2 Korinto'ba 11:13,14). Sitani, rubanga angwa vu'di drii ka'ba ta mba vumu di a ausi dru koniki Rubanga ole ai ndro ni ku, kusa Yesu Kristo odra ai ya endri ni ari jo ni ku. (2 Korinto'ba 4:4). Enzi'ba ci dru vua 'ba le'jo a'ika kuri odra ki endri si ra vua ai mi ako le'jo Rubanga dri ga esi'i. Lidri a'i dri enzi vudri 'dia ri ka asea ni. (Efeso'ba 2:1-2). Jo a'ia mi awiru ovi aidri 'di ga leti zi si ku i ri, kaki vu i candi olu'di ta dru rii 'a. Ma'di 'jo 'dia, "Mide enzi alu disa ku ru rii." Ka ani unza ana nga si. A'du si ku "Ngwa pi Rubanga dri eteru eya vudri 'dia tema e'bu Sitani dri ivo lo re." (1 Yoana 3:8). "Anyemuru Rubanga tro; jo iga Sitani ni mgbe ri, ka anyi ebera kolupi. Joanyi ze ru Rubanga ni laga ire ani sa ka ri ze anyi laga ire. Anyi enzi 'ba, anyi je anyi dri ni; anyi 'ba dranga ri, anyi de anyi asi ni." (Yakobo 4:7,8).

(Jo) Nya buku 'di larega, eno 'di titro, nyi nya asi ni ndre nya nga si wa. Nyib'a ingwe Rubanga drii kundru nya asini ca. Nya'i nya enzi ni, oga nyi enzi tro ni ku. Adusiku le'jo

Rubanga dri o'jo amani. "Kijo oce ama enzi akori, a'di runza ama nga si, le'jo anda ri ama asi ga iyo. Ki jo a'i enzi ama dri amati si Rubanga dri ra, Rubanga ni anda voa igenia wa, ka ama enzi ni e'beara, ka ama je ta cidru amadri unzi ria pelere. Jo oce ide enzi ku ri, karu ni o'ba Rubanga ni ma'di enzo ri'i, Le'jo dri a ru ama asi ga iyo. "Ari Yesu Rubanga angwa pi dri ka enzi amadri je pelere." (1 Yoana 1:1-10).

Rubanga ka nyi ase ni kusa Sitani ka nyi ase ni? Nyi opigo enzi drii kusa tiluza rubanga drii? Jo enzi ka nya lidri ni igoga ni, iro ku, ki nyowo Rubanga dri. Rubanga ka nyini drimgbo hwera engajo Yesu Kristo ni emu'di vudri dia enzi ba ari re, okpo Sitani dri ivolo re voa enzi ani dri ama iru ri tro. Ani Ari'di pi ama dri'i. Kole nyini ote nyi ire Rubanga ni ole ta kpodru nidi ote, nyara ruzudi di vua ta nya idele nya lidriga ri ni'di oteritro. Ani ta okpo ndro rere ri'i ta nya i dele ri zuka Rubanga ni andraga 'i "Rubanga obi amani bira, Rubanga kata eri kpe ya? Rubanga obi amani mira, Rubanga ka ta ndre kpe ya?" (Longo 94:9).

"Rubanga katandre vudri (ndu tu) ka okpo hwe 'ba ani ruka ri ni." (2 Chronicles 16:9).

"Kare kpo dru 'ba apa tire gari kondrea ote." (Jobe 34:21,22).

"Yesu a 'ba cidru nika ote si azi ana aru ata ni ai siku." (Yoana 2:24).

Disi dru "Ma'di enzi e'bele ra ri a andra ni adu, ma'di enzi dria ru si kiza idere ra ri a andra ni adu. Ma'di opi a isikile ta unzi ideka siku, voa ta ci dru ga enzo ku ria andra ni adu." (Longo 32:1-2).

1. ASI ENZI 'DIPI DRI'I

LETE ENO DRI'I

ENO ATI JOA RI'I

Eno 'dii ite'de ago kusa izi asi ani enzi tro ri'i, Baibuli ungwele ri enzi 'dipi ri'i, lidri dri a ru vudri 'dia rii enzi vudri 'dia voa fico ta 'ba aɽu a lele ri ka igoga ni. 'Dii ondo eno asi dri kendre Rubanga andreka ote ri ani mi ani ka'di ika nze nze re ri ka androka ife'de kendre buku le'jo ehwi dri a'joka ri ani obe Proverbs 23:29-33: "Nyete mani ma'di iwa mvudi palanda, koji iwa ziti u'di ri obi si didi voa ma nyini ma'di zii endre'di kiza vua asiani kaza sawa cidru si, kuzu voa ka icandi inyai, mia ni osu ari ci, ru ani kpo bibi oli ka te esu igoga wa ri'i ite'de. Oba iwa ku'bi nyi ku kwa Jo sa kosu gilasi a kusa kerije a ingo ni sa e josa kosi nya gboro a emi emi sa e. Obu zi ini ni nye ria nya ru ni a kendre ajeni ini 'boro oga nyi ni ani. Nyami ka vundre sirisiri kusa sara, voa nyita andari ra kpe voa sa 'joa kpe."

Liele driga esi eno 'dii ga, asi 'ba dri karu ndre oga anyuhwa ovi drile mgbi mgbi ri si. Anyu kwa ovi drile mgbi mgbi 'dii ka amani enzi drile mgbi mgbi ama asia ri ite'de a'du siku kendre asi ani kare enzia ru trare vua ana tijo rii. Rubanga o'jo amani ti ana profeta Jeremiya dri si. "Ma'di ta 'ba asi ya ri a ehwini eri'di wa ani iyo. Tazi enzo si ru vi'di asi tro na iyo; asi ani laza ru ija 'di kpe ri'i." (Jeremiya 17:9).

Yesu Kristo isa o'jo le'jo 'di ce ni ana 'jokana, "A'dusi ta unzirii, ra ego ri tro kenga ondoto 'ba ni asi ga, amala: ta iniri ideka, ta oguka, 'ba'dika, uku 'bazi dri 'duka, momo, asi unzi, ti enzo, bate, avi, ru ivoloka, dri okpo, lali ideka tro. Ta unzi 'dii cidru kenga 'bania asi'a voa ka 'ba inzi ni." (Marko 7:21-23).

1. AU KOLO-KOLO – Jo 'ba kpo kendre pelere au kolo-kolo drianii, 'dia eno asi 'ba drii ga ka amani enzi ru ecujo ri ite'de awu. Lucifero ni, andrani eze malaika amba ingwe lawara

Rubanga dri 'bu a ri, igwe ana komwi opi dri 'bua ri ru ecuka si. Ongo ecoru o'ja 'ba zi Rubanga dri'i – Sitani i. (Izaiya 14:9-17; Zakiele 28:12-17).

Ru ecuka ka enga ondoto Sitani dri, voa karu ite'de leti mgbi mgbi si. 'Ba ziti ka ru ecu ai ya limi si, lini si; bongu ovi mgbi mgbi ai ya sule ri si, ziti endreka 'ba andra sa dri nza ri'i; gbangili voa mula usule dria voa embea ri tro. (Isaiya 3:16-24). Ziti sa karu ecu ai ya a'bi tisi, suru si, lati, ava avale drile mgbi mgbi luza siri, voa ta ziti tro, igwe ki ai dri ra le'jo ru'jo'di. Bulu ole ri'a Rubanga ka 'ba ru ecuka rii ga mgbe, ki ka kiza ide 'ba laru tro ri ni. (1 Petero 5:5). Rubanga ole ru ecuka voa ru'baka nza ka'jo si ni ku. (Proverbs) (Le'jo ehwi 8:13). "Ru ecuka ka 'ba ji dra a voa amera ka'ba ji e'dere ga." (Proverbs) (Le'jo ehwi 16:18).

2. OCE – Eno oce dri ka amani vico ru dri, asa, dri, bate dri, voa 'bazi a uku dri iza ka kusa ago dri iza ka ni ite 'de. Enzi ai 'dii dria, inyairu o'du 'disi palanda rere, kolea ba kai kendre lejo anda Yesu Kristo a 'joka ati ati amvu drya kinya 2000 ri ani; O'du vule rii karu vi kendre andrani eze Sodoma ti dri Gomora tro ri ani. Enzi 'dii ehwi 'bani asi ga te leti voa lemu 'ba dini dri dri si a'dite ku, voa 'baru si kusa fonyi joa si a'ddite ku. Enzi 'dii dria dru karu inyayi 'bani asi ga leti eno senema dri ndreka, vidiyo, kusa buku asa dri ulaka. Lotu unzi ri utuka. Lidri aniani risi o'ba dri a dru Yayi ekpadru voa Lemuruzi tro esuki ai icandi voa drinza returi'a palanda rere. Ajugo Rubanga dri ovi loso si kendre Yosefu (Genesis) (I'doka 39) tia ani voa ziti tro ri a ovi loso etele rii 'ba ole koka ani ku. Lidri ai dri a vuni oko ka si nyi enzi ini ri amini ndera. Rubanga o'jo amani ava enzi ini ri si ku, ra ri kole igoga okposi rere. "Anye'be asa idekara. Enzi amgbu ziti karu ide rua ku, ki asa le karu ide unzi ondo anya ru ga. Ini anya ru ni jo endri ole Rubanga a hwele olu'di anya asi ri dri ini ku ya? 'Disi dru anyita anyi dri tema rii ku." (1 Korinto'ba 6:18-19). "Jo ma'di jo Rubanga dri iza'dira rii, Rubanga ka anisa ani izara, a'du si jo Rubanga dri rii ole. Jo 'dii anyi'i." (1 Korinto'ba 3:17).

3. IZO – Eno 'dii ka amani androka voa romgbo ete'de awu. Ani anyuhwa andi rere tahwici andi rii kusa cuwi rii uvu'di aa ri'i, oviruvi kendre ma'di asi enzi 'dipi rii ka ra unzi unzi rii tra hwi ci ani a ri ani. Rutema 'bale jo dru Rubanga ni lidri ri ni rii, Rubanga ka olu a'ru rii a'di ivolo a 'baa ko'e andi ta unzi unzi tuba seka vua nzuka natro, nza yi seka, iwa mvuka vua erua drile mgbi mgbi e'buka androjo ongo ta ziti tro. Lidri tuba sejo vua nzayi tro rii ivolo yayi, lemuruzi voa amba tro onde eze ta 'doka nga rii ra. Te okpo Rubanga drii a'dite ka 'ba icandi tuba drii esuka voa opigo Sitani dri ti ayu wa rii ni. Jo sa 'ba dini dri ko'jo ki tuba seka eklezia ni te unzi a'dite sa, kaki ai unza a'i ya ngasi. A'dusiku o'ba ki bi ku kendre a'i ka ru Rubanga dri ivolo awu 'i, le'di 'jole rii ondo ru a'i dri gba ri'i. "Loku loku ini ote" Majugo Paulo o'jo, "anye ra anyi jo Rubanga dri'i voa endri Rubanga dri kolu anya asi ni ku ya? Jo ma'di jo Rubanga dri iza 'dira rii, Rubanga ka ani sa ani iza ra." (1 Korinto'ba 3:16,17; 6:18,19).

Ma'di momo rii ani Rubanga ni andra ta unzi ri'i voa ehwia ko. Ama ta nya olujo; ama olu ta nya jo ku. Abiri ka e'bwe tanyale 'aa trii ri si, ki momo kowo sawa cidru si "Nyehwe, nyehwe!"

Momo ni ta oca ku, voa 'aa ni koga kpe. Cara ofu ama a'bi dri oku ri si, ma'di andro'di voa momo rii kole ovi onisi kpo (Deuteronomy) (Cara 21:18-21). "Ba momo voa androka rii kaki engwi ta ako. Jo nya ni le' ote rii tanyaka voa o'du koka a'dite 'i ri ire a dru nyi oyoro usu awu." (Proverbs) (Le'jo ehwi 28:7). Nyera dri ma'di zii aninga limi 'dipi, momo voa ani opigo fico ru dri dri'i ri odra 'di esu ani laza retugo aci olure tadro ri dri 'a. Enzi andro ka drii ole ru kete'de ru ca anyini pelere. 'Ba ziti ole o'jo ta androka dri ku voa o'duki andro ka ni ani ta epe rere ri'i. Rubanga o'jo anatisi pelere ama ma'di andro 'di rii esu Opi Rubanga dri ku. Jwa ani lonya ku, ani lamvu 'ba dri uje uci'di voa ivolo 'dia ri'i, ausi dru 'ba androka ri tiata idele rii lali ni ta. Kaki engwi bate, ule voa kaki ru'di ai ya ngasi ai lofo, te kesu kandro ki kuri, oli ideki ta ani a

ni rii ku. "Jwa mvuka nza rere ko'ba nyolu biri voa lali." (Proverbs) (Le'jo ehwi 20:1).

'Ba iwa ideka voa azika rii a'i enzi tro Rubanga ni andra, a'dusi Rubanga o'jo, "Anyi icandi 'a! Ajogo cupa iwa dri ri! Asi okpo voa ori ako iwa drile mgbi mgbi osaka si rii!" (Izaiya 5:22). "Nyi lamgba olu'di tadrü rii esura jo ihwe iwa nya wa'dizi ni androjo 'i." (Habakuki 2:15). "Ini pelere 'bata unzi ri ideka rii esuki Opi Rubanga dri ku: mi ingwe, 'ba 'ori unzi ori ka au ri'i, 'ba asa ideka ri'i, ago 'deka ago 'bazi ru ri'i, uku 'deka uku 'bazi ru ri'i, 'ba oguri'i, 'ba momo ri'i, 'ba androka ri'i, 'ba enzo ri'i, 'ba cara nyoka ri'i, esu ki Opi Rubanga dri ku." (1 Korinto'ba 6:9,10).

Enzi 'ba idele ru si rii karu itede elo. A'i 'di ti'i: "bate, mi ingwe, asa ideka, rubanga enzo ri ruka, ule ideka, engwika o'ja 'bazi, o'ja 'dika, avi ideka, anya, u'jaka, ra nzuka, avi, androka, ovi unzi rii voa ta zi ti tro. Kole ma'jo anyini 'ba ta 'diani ri ideka rii ohwiki Opi Rubanga dri iga ku." (Galatia'ba 5:19-21). "Andro ira si ku, a'dusi ka anya lidri ni ivolo ra, ra rii anyiga endri ole ri si." (Efeso'ba 5:18).

Yesu ungwe'ba kpo dru eyi vi azale endri si ri. "Ma'di eyi vi azale lo ri kemu madri. Ma'di ma a'i 'di ri kemu mvua!" (Yoana 7:37-38). "Ma'di le'jo madri a'i 'di rii, eyi lidri dri keti asi 'a ru." "Anye mu 'ba kpo dru eyi vi azale lo ri – eyi 'di! Anye mu, anyi 'ba siti ako ri –anyije anya anyinya! Anye mu! Anyi je vino (endri si ri) voa leyi ilili nyini jele je ku ri." (Izaiya 55:1). "Ki ma'di eyi ma eya le hwele ri mvu'di rii alusa eyi vi oza ku. A'dusi eyi ma eyale hwele anini rii keya karu eco 'a aru idi e'gbi 'di li dri olu 'di ta dru rii hwe 'di ri'i." (Yoana 4:14).

4. OKU – Eno oku dri 'dii kata nze amani manza dri ruco laruhwere ga voa ule. Cara vu okoka ku o viru ule tro vi. (1 Samuele 15:23). "Ma'di manza le'di e'bu ide'di ku rii ka ani 'di ananga si, ana nile oteri ta uraka a'dite ani ka 'di a'duta esu ya e." (Prov.) (Le'jo ehwi 21:25-26). O'ba Josua o'jo Izraliti 'ba ni "Olu 'dia e'bu i de ka ako ku; anya rii! Anyi vu 'dua pi!"

(Jajia 18:9). Gbeti 'ba dri ani manza vua koyo ta Rubanga dri esure ga. Yesu o'jo, "Anyi 'bi anya nga si hwile koti 'biri ri si, a'du si ma'jo anyini. 'Ba amgbu kaki 'bia hwile koti 'di si ra, ki kaki ma kpe." (Luka 13:24). "Ma'di ta zi 'di rii a'di hwea ani ni ra, ma'di ta ndru 'di rii kesua ra." (Mateo 7:8). "Baka opi 'bu dri afu okpo si, vua 'ba afukaa okposi rii kondea ni." (Mateo 11:12).

Bi 'baka ku leti lari dri si vua o'ja endri ama ru dri si ni ka'ba ji dra olure ta dru rii 'a. Ka'ba igoga ilegi re ga, le'jo Rubanga dri duwi ri undru re ga, igeni Rubanga dri anda ri a'i re ga; lidri a'i 'di a ni 'dii ka'ba ji ru ivolo re ga ta dru. Jo Rubanga kata 'jo nyidri, ko'jo a nyi dri nyi hwe nya asi ni ani ni endru, Sitani ka dri a ru 'jo a nyi de o'bu, kusa nyite o'du zi si, nyesu a andra unzi si o'du na i eyaku, disi dru nyidra lari ako voa Yesu Kristo ako. Rubanga o'jo, "Jo endru anyeri Rubanga u'du ku ni ra, anya dri kolu unzi ku, kendre andrani anya Rubanga a dri atuka, anya olu re hwesi hwesi anyi u'bi jo ri inga ri ani." (Ebrei'ba 3:7-8). 'Ba si, dra ka ra endri si leti lari dri idrika andraga o'du igeni le kpe eya'di kuri si rii? O'du o'bu rii ani nyi drii ku.

Oku o'bo ojo go ka e'bu ta ndrijo vua ule e'bu idejo, 'dia ete'de amani enzi ojo igenijo vua idejoa dru rii le'jo andra ga ri 'jojo enzo dru, igeni enzo dri a'i ka au Rubanga a'i ka ni kare ga'i. Ovi dru kesua o'du lu'bi lu'bi dri si, laza ru dri si, dri cika vua icandi dra dri si ole igeni Rubanga au a'dite, ani baba ama ikonyile'i, oza ama andra loso kusa andra unzi igenika au ni ra. A'dusi "Opi ka'ba aji aci re ga ni." (Longo 37:23). "Jo anyi lofo ma'di zi avu, koze 'ba amba Kristo 'ba ase ka ri dri. Kole ko tri ki ani adu si Opi a ru si, kilegi ki ani ni. Ilegi a'i si ri ka ma'di avu ri ari ra, Opi ki ngaa ra. Kijo kide enzi ra sa, enzi dri a ru ka ru e'be ra." (Yakobo 5:14-16). Rubanga ohwe cara Izraliti 'ba ni o'jo, "Azi 'ba ciri anyidri igwele acisi ki'dori dri ku, oba ba anyi dri ondri taku, igeni ori ku, ide ori ku, osu jibi vua ta ziti tro 'ru a ku, owe ori ku, ungewe 'ba draka ra ri a ori lindri ni ku, ide tumi ku, ide'ba'bu ga ku." Opi Rubanga ole 'ba ta unzi 'di ani 'di ide ka rii ku

hwa rere. (Deuteronomy) (Cara 18:10-12). "Tra le tauni ogu esi angwe rii 'ba bateri'i, ojo nga undri ka ri'i, 'ba asa idekarii 'ba'ba u'di ka ri'i, 'ba eno ruka au ri'i, 'ba leka enzo nzeka ri'i, vua ta egori ideka ri tro." (Lete 22:15).

"Oya ra aire 'ba 'ba draka ra ri a ori lidri ungeweka ri dri ku. Jo anyide ra, anyi ru ondi ra. Ma Rubanga anyi dri'i." (Leviticus) (Levi'ba 19:31). "Ki 'ba ko'joa anyivu ta driba ezire 'ba ori e'jaka ri dri, andra loso driba enzeka ri dri, le'jo e'jo ka vuru ku 'do iti rii dri. Kaki 'joa, ozi sa, ani onde ta kpo dru ra, jo 'ba kovu le'jo dri ba ezire 'ba dra ka ra ria ori lidri dri kusa angwa ori dri 'ba oluka lidri ria rusi. Kole anya'i a'i a tini 'dini, "Anyeri ta Opi a inile anyini ri ni! O'ba bi enzo 'ba le'jo dri 'ba nzeka ri dri ku, ta a'i a 'jole rii ide nyi ni ta loso rii ku." (Izaiya 8:19-20).

Jo nyi buku angwa 'dii la, nyini ote Rubanga ka ta 'jo nyi dri ni, ka nyi ungewe ole nye co nya asi ni enzi nyi dri iga sipi nye co ru ani dri, nyi hwe nya lidri ni kpo dru ani dri, ki endri oku dri nya asi ga rii ka nyini ra mgbi mgbi hwe nya ra ni idri jo andra ga ori suka nya asi a si. Nyi'joa, "Ma 'bati, mati ka ri ti, ma kaka vua ma ozi titro kaki a'du 'jo ma ru, jo meco ru Kristo 'ba loku ri'i? A'du ta karu ide ni jo aya lotu ga ku'i? Kusa lemu unzi vudri 'dia anzo hwe ka rii ga ku'i? Nyini limi retugo Yesu Kristo dri ndreka akare ga, e'bwe ani dri 'jole tia sa kperi, anzo-anzo dri a ru 'jo le tia sa kperi, eku ani dri vua anzo lidri olu re tadruga 'di anzo si rii, nye sua nyi asi tra ta egwe'di egwe wa ri ga "Nyigwe nya dri a ra" jo sa nya a'i re a Yesu Kristo ke mu nya asi ni'a ri si. Ori 'ba dri kusa ori dra dri ka nyi igoga ci olule opigo Sitani dri'i. Ki Yesu Kristo emu dri mgbo hwere 'ba lidri a'i dri i ga kpo dru si a'i opigo Sitani dri ori dra dri si ri ni. (Ebrei'ba 2:14-15). Lidri ru co cara vu okojo kuri ko'ba nya asi ni kolu biri vua okpo kendre oku a o'bo ani.

5. O'DU – ani nyara ga anya 'ba nya'di nya ri'i. Rule ka ku anya vua ang ala ka ama asi ni aseni vua vu amgbu kojia 'ba 'dire kusa lo'di ga. Nyima nya asi ni igoga le ingo ni sa,

nyi esua okpo rere nyesua angala ka mi na ndera. Cuwi si nyi a'i enzi dii nyasi nia a'a Yesu Kristo ni, nyi zi ani ko hwe nyini dri mgbo. "Nye'be angala anya tro ra." (Longo 37:8). "Anyani ani angala 'ba ivolo 'di ri'i." (Prov.) (Le'jo ehwi 27:4). "Nyimba nya angala ata ni lolu, ru leka ku utraka asi a ni lali." (Ecclesiastes) (Laponyi 7:9). "Nyi dro anya nyasia pi." (Koloso'ba 3:8).

'Ba ekpa dru ori rii kaki iwa mvu a'i ni asi okpo hwejo vua arizi ti ifujo ta unzi unzi rii idejo, ki iwa ani kendre ta idele ini'jo si ri ani. (Deuteronomy) (Cara 32:33). Ari zi ti ifuka ni ani cuwi rere asi enzi tro ri ni'i. Yesu o'jo, "Nyile nya wa'de zi ni kendre nya nyi leka ri ani" (Marko 12:31) vua "Nyile nya o'ja'ba zi ni." (Mateo 5:44). Rubanga ige ni ani ka enzi ama dri e'be ra, jo ama e'be ama sa enzi ama wa'de zi tia idele amani rii ra'i. (Mateo 6:12). Oluka mulii vua lidri uzujo uzuri Rubanga ole ku. Fico retu ari sujo rii o'ja tro ani asi 'ba dri i'a vua disu dru e'bwe gbari kole kosuru asi'a jo anini olu le tadrui.

6. INI – unza Eva ni amvu Edeni dri'a ni vua ivolo lemu loso amadri vua ozi ama dri Rubanga tro rii ra. Sitani ni mgbesa avi oko ci ana ndreka Rubanga obi Adamu ti Eva tro olu le dri ta kpodru vudri ri drii vua oluka alu ti ecika Rubanga tro sini kendre ani ni koniru kaki ana kare ni 'du ani. Engajo avi dria ru iga Sitani u'ba tati a'i ivolo jo ra, vua ongo ivolo ozi a'i drii lidri olujo loso Rubanga tro rii ra. Avi vua 'ba leka asia Sitani dri ani 'ba asi a rii ka asi e'bwe 'ba ziti asi rii ivolo jo ondre ke a'i a wa'de ziti a asi ni e'bwe 'i, vua ongo ka a'i ji ndi asi 'ba'dijo rii iga. 'Dii ndro le le'jo ziti kendre lidri la'du drii ga esi ri'i ga. "A'ja ago drii onde anya dri a ru ra, ka ari ziti ifu ti aseka ako." (Prov.) (Le'jo ehwi 6:34). Ide vua lidri ziti acijo etro mgbi mgbi rii ka ruleka ku vua avi 'ba 'ba asi vua icandi ziti mgbi mgbi 'jole tia kpe ri tro. Ata Kristo 'ba ziti e'bu Rubanga dri ideka rii, le'jo Rubanga drii aseka rii tro, avi ka a'i ko jo ondre ki a'i a wa'de zi ka e'bu ide loso si onde a'i ni a'i a'i a ngasi ra'i. Ole sawa cidru si kolu ki mitro koso ki a'i oga, ko'ba ki a'i a 'a koga ndru le Rubanga dri ole ri si

leti Endri ole ri dri ana sule ama asi ri si (Roma'ba 5:5), jo ku'iri konyi ai dri Rubanga ni ebu ai dri tro rii ka ru iza lidri avi dri wa'de zi ule 'jo asia ri si ra.

7. UDRU – eno 'di a ri ka ama ni momo ete'de vua le limi dri leti ta unzi mgbi mgbi ri drii. (1 Timoteo 6:10). Udru ziti Kongo 'a rii ondre a'i onyaki iju miya u'bi 'a ki a ti ofe kperi vua odra ki ra. Ma'di momo rii ka 'ba ta ako ri iko nyi kpe dri na okpo iswe ani, ra ri leti mgbi mgbi si ko'bia ani ko tra limi vudri 'dia rii kpo dru ani ni. Yesu o'jo ana nga si 'dini, "Otra limi vu dri rii ku, a'dusi iju lodu tro kombea wa, vua ogusa kogua pke. Ki anyi tra limi anyidri 'bua ri'i, amala na'a iju kusa lodu kombea kpe vua ogusa ka ogua kpe kare anya limi 'dia olujo rii, 'dii ondo kare anya asi 'bajo ri'i." (Mateo 6:19-21). Buku ofu okuri dri Josua 7: ni'a Akano ti a'i 'ba ciri dria ru vua izi titro uvi onisi kpo kpo adusi ku ana mula suka su ri leka ndro vua bongu tro si. Yuda Iskarioti, majugo Yesu dri, oti ani kpo a'dusi ku le siti dri si o'ba azi ana Amba vua Opi Yesu ni ra. Siti ai mula sukasu ri tro dri enzi yo a'i a nga si'i, ki le kusa fico siti dri 'de'di nya asi'a ruzu 'di di rii 'ka wa rii enzi ide ni. 'Ba elifu ekpa dru uku ago tro suru mgbi mgbi vua ewo mgbi mgbi ga rii ka ki a'i ya lidri ni ivolo fico unzi go lejoa dru esu limi nza emi emi leti agi 'bejo vua ta iro ka siti weli nza si molo mbe si ri si. Fico lejoa dru esu limi nza e'bu ide ka ako ri dri ka'ba ji ogu ga vua lo'di ga vua ama 'dire ga ama nga si. Le siti drii vua momo ovidru eku, okpo laki asejo rii, okpo limi esujo 'ba ta ako ri a sini tri jo rii, okpo dini asejo rii lejoa dru lemu na konde ni ri'i; asi 'baka ru lemu dri kokuni a'dite konde ru Rubanga dri ra, 'bara Rubanga dri Yesu Kristo avuni oko'di leti anda ri si rii edeka. (Marko 9:38). Yesu o'jo, "Anyimba anya ta 'ba 'dia ni momo risi, a'dusi ma'di lidri loku rii o'ba tema ta ani dri ri ni ku, josa kworo ni go sa le'jo iyo." (Luka 12:15). O'do ma'di limi 'dipi dri ani 'di 'i "Andrani eze ma'di zii ilonyi 'dipi rii dri amvua'a, ka anya lwa te nza. l'do ta rale ana ngasi, o'jo kole mide a'du? A'dusi ero madri oca ma anya ata ni mbajo ku." "Loso si kole mide 'dini: ero madri ciria 'dii mulia vuru, ma ero gboro ri ca kare aru, mako ma ma anya vua ta madri loso rii ata ni mba 'a aru.

Mako ma'jo a mani, ma'di andra loso ri! Nyini ta nza kinya amgbu eya'di andra ga ri ni. Nyini ta loso ri ekpa dru, nyinya ta, vua nyimvu ta, nyunya nyi." Ki Rubanga o'jo anini: Nyi lali! Ini endru 'disi jo ma'du nya lidri piri, limi nyi dri amgbu nya ta mbale 'dii kolu a'di dri 'i? Yesu iko 'dini: "Ba ziti ka limi tamba ai ni 'diani, ki Rubanga andra a'i limi ako." (Luka 12:16-21). "Jo ma'di dri ta vu dri 'dia rii kpo dru a'a, ki ivolo ana lidri ni ra ri, ani ni dride a'a ya? Lokudru dride anini iyo!" (Marko 8:36). "La'dii ta ma 'jojoo dru anya asi kaza ta anya nyale olujo lidri ri si ku vua bongu anya sule ri si sa ku... Ati anyi ndru dri Opi Rubanga dri'kpa, ta zi ti karu hwe anyinira... Kare anya limi 'dii a olujo rii, 'dii ondo kare anya asi 'ba jo ri'i." (Luka 12:22-34).

8. SITANI – ni ani ata enzo drii voa 'ba enzo onzeka ri dri'i, ka ama ita enzi ide jo, vua ani amba ama asi ni ase'di ri'i. Yesu o'jo, "Anyi 'boronzi anya ata Sitani dri'i, vua ile anyoko fico dria ru avuni au. Vua i'do jo ezesa ani Sitani 'ba u'bi 'di ri'i. Ani alu sa le'jo loku rii ga iyo, a'du si le'jo anda rii dri a ru iyo. Joka enzo u'jo, nai ka e'bu gba ani dri ana lele rii ide au, a'dusi ani enzo vua ata 'ba enzo ri dri 'i." (Yoana 8:44). Enzo gaa dru ri ti oviki ru unzi si enzi nzago ri tro vi. Enzo ziti 'joa'jo, vua ziti sia si, ziti idea ide. Ma'di dranga rii ani enzo a'du si ka ani 'ba ta loku anii ku ri'i dru. Rubanga ka enzo nze kpe vua Kristo'ba sa aniani. (Tito 1:2). "Ani le'jo lidri olu'di ta dru ri'i. Rubanga ni enzo 'jo'di ku ri'i, icara amani lidri 'dii eze." "Jo oce emuru Rubanga tro alu, ki a'di olu vu mu di 'a ri, ama le'jo ama dri si vua e'bu ama dri si enzo." (1 Yoana 1:6). "Trale tauni ogu esi angwe rii 'ba bate ri'i, ojo nga undri ka rii, 'ba asa ideka rii, 'ba'ba u'di ka ri'i, 'ba eno ruka au ri'i, 'ba leka enzo nze ka ri'i vua ta egori ideka au ri tro." (Lete 22:15). "Rubanga ole ma'di enzo u'jo 'di vundi vundi rii asi ni ku kwa." (Prov.) (Le'jo ehwi 6:19).

9. LELEGO – eno 'dii ka amani ta asi a urale rii ite'de. Eno 'dii ga 'dia ani andi vua enzi tro, odrara enzi idele andi dru ru dru ru ri si, engwi miako vua enzi tro, ka ta anda rii ama kpe vua ka idea kpe. Ra unzi rii sawa zitisi kolu ciri, sawa

zitisi icandi 'a. Kiza a'i ka ni kare ga ka ta isiki isiki, ta isiki ka ni kare ga ka kiza a'i au. Ogwera kendre ta igwele aya ka'di aci siri ani vua okpo ta rajo vua ta itiri jo rii sa o'e iyo a'dusi ku ana leti a'i drii e'beka ra si, ka la ru hwe endri enzo dri ni vua ka lini angwa ori dri a vuni oko au, ka bi'ba lini 'ba enzo aseka au ri drii ga. (Timoteo 4:1,2; Ebrei'ba 10:22).

10. MI – Rubanga drii ka ta cidru asi a rii ndre ote. Ta zii ruzu'di andra ru wa ani iyo, 'disi dru oni ta asi a rale idele mugu mugu dru rii ote. Josa nyide ta enzi drii vumudi 'a, hwesi hwesi eci'di ci ri 'a sa, 'bu ali rii 'a sa, josa kare ci dru ga sa, Rubanga ondre nyi ote. (Eno mi dri 'dii ka amani ovi 'ba a gbeti endrejo miletia rii sa ite'de wa).

11. ACI LEDRA CIRI A RII – eno asi dri 'dii ga ka ete'dea le Rubanga drii oce asi enzi tro ri a laga ni ci. Josa, Rubanga kole enzi kusa ole 'ba ndro, ole ma'di enzi tro rii esu kodrani ku, ki rari keco ana asini enzi gasi pi ongo kolu lidri. (2 Petero 3:9). Yesu emu enzi 'ba ari re. Anzo kolu 'bu'a enzi 'ba alu ri a ana enzi ni ruka si retu. (Luka 15:7). Aci ledra ciri a 'dii ka amani ovi dru ari Yesu Kristo dri ni ete'de. "Bilo angwa Rubanga drii enzi vudri 'du'di rii." (Yoana 1:29).

12. MALAIKA – eno 'dii ga rii omba le'jo Rubanga dria kare ga, Rubanga ole ta 'jo ka 'ba unzale ra vua teri anzi enzi drii nzika ri ni, ausi dru kaki ru eco leti a'i dri enzi dri rii ga pi vua kaki 'baa ingwe vua le Rubanga drii kemu a'i a asi ga.

13. KOLO'BO – ni ani ovi Endri Oleri dr'i, Endri lete anda rii ete 'di Rubanga ni dri ri'i, enzi dri vua anda dri, vua Rubanga a le'jo alika dri. (Yoana 15:26). Endri Oleri eteru 'di'a angwe esi asi 'ba dri tro 'i. Kolu kare enzi a asele ni rii ga kpe.

Jo lidri eno asi 'di drii oviru nya asi tro vi 'i ri, nyo wo Opi dri, nyawi nya asi ni anini, nyi'ba ingwe le'jo dri a ru drii kongwe nya asi ni'a. "Nya'i Opi Yesu Kristo ni nyi ru ari ra." (E'bu Majua Idele ri'i 16:31). Rubanga ole ra, oo, icara ani ka nya asi ni eco ra, ka nyini asi u'di rii hwe vua ra u'di rii tro.

(Zakiele 11:19).

ENO ERI JOA RII

Eno'dii ete'de amani asi enzi ru'di vua i'do'di ta ndre'di Rubanga dri vua leti Rubanga dri undru'di ri'i. Malaika oko dri a iligo, Lejo Rubanga drii, lidri vua ka e'bu ide, loci si onde iligo si erile erile ri ra. Kohwi duwi, bi kare endri ru tro ri ti a ru ecire ga, bi hwa mi osa hwa'a ritro ri tia ru ecire ka re alu ga ri ga; ka vico ta 'ba a rale asi 'a ri tro ri ali. (Ebrei'ba 4:12). Le'jo Rubanga dri ka anini ite'dea amala "Musara enzi dri - dra" (Roma'ba 6:23) vua oleru'ba kodra vu alu di, vua ru le'jo alika a'a. (Ebrei'ba 9:27). "Kare enzi'ba vua le'jo a'i ka kuri tidri ani meri gwe'di aci si uluvi tro ri'i." (Lete 21:8).

ASI UNZI-UNZI ENZI DRI NI 'DI OTE RI'

Dri zijo ri ga Malaika oko dri hwa. 'Dii ra hwejo enzi 'ba ni kpodru a'di ki dra ra. Ru amadri lele ndro palanda, usule bongu si, ito le lonyasi vua usule deo si, bi 'bajo palanda ra ruleka anini ri ti undru re ga ausi ni koca dru anini ra ri, keya kodra ra vua komwa ra, ongo o'bu ka ivolo a ra ki endri ama dri vua ori lindri ama dri tro kolu ta dru, vua o'du alu ka emu ka ru ite'de lejo alika ni Kristo ni andra. (2 Korinto'ba 5:10).

'Dia dria ma'di enzi tro ri i'do bi 'baka ofu Rubanga dri iga ra vua awi ana asi ni le Rubanga dri ni ra. Endri Oleri i'do dria ngwe ka asi jozi ini vua enzi tro ri 'a ra. Ingwe Rubanga dri emu vumudi dro re asi aru si pi. Jo ingwe Rubanga dri emu asi aru ni 'i rii, vumudi ka mgbesa ya pi. 'Disi dru, nyi ma dri gbari ta la'di 'di, nya'i Yesu Kristo ni ingwe Rubanga dri rii kemu nya asi ni'a, vua vumudi a'i ta ego-ego idele vumudi 'a ri tro ke'beki nya asi ni ra, kendre eno'dia ite'de ka ri ani. Yesu o'jo "Ma ingwe vu dri'i. Ma'di ma vuni eko'di rii, ka ingwe lidri dri esura vua aci vumudi'a ku." (Yoana 8:12). Nyi alusa enzi dro nya asi ni'a mori nyidri si kusa ciri ma'di zi dri

2. ASI UNZI-UNZI ENZI DRI NI 'DI OTE RI'

si kpe. Vua ciri nyidri si sa kpe. Leti nde'dia epesi, ru ni'di ote, emi, alu di vua a'i andari hwe'di warii, ani 'baka ingwe Yesu dri kemu nya asi ga vua vumudi enzi dri dubasi koya pi. Imba a'i lele go tro kaki 'bani konyi hwe ini aga vumudi si, kiijo itu efuni, vumudi vua ingwe ziti ciria ri ka egwe di. Yesu ni ani itu anda nda dri'i. Ana yare Yerusalemu tembulu'a ri, o dro 'ba ta azika vua ta jeka na'a rii pi. Uli meza 'ba siti ofu ka ri dri vuru, komwi 'ba amamu azi kari dri tro. Yesu o'jo a'i ni: "Buku oleri o'jo: Jo madri karu ngwe jo ilegi dri'i ki anyeco dria o'e uji ogu dri'i." (Mateo 21:13). Asi nyidri o'baru olule jo Rubanga dri'i vua tembulu Rubanga dri'i. Rubanga ole oluka a'ru, nyi'ba kolu pelere koga ingwe si, le si vua anzo si. Yesu emu te ama enzi ni e'bere a'dite ku, ki emu ama ipa re vua dri mgbo hwere amani engajo okpo vua lase enzi dri i'a pi. "Jo ngwapi ohwe anyini dri mgbo ra, loku dru anya dri kolu mgbo." (Yoana 8:36).

ENO INA JOA RII

Eno 'dii ka amani asi enzi ru'di loku-loku rii ite'de. Ondre dria enzi ani dri ekpadru onzi retugo Yesu Kristo adrajo ausini kruce dri rii ra. Oce ani kondre kruce Malaika akole dria, Le'jo Rubanga dri tro 'dii ri, onyo asi ani aza 'di ri mgbu, ka uraa okposi 'di ani ide enzi a'duni ya si 'i. Ana le retu Rubanga dri Yesu Kristo si ri ndrekasi, le 'di ika asi ani, ndrole jo i'do era ka ovi Yesu Kristo, Rubanga Angwapi, emu enzi ani dri 'dure pi, ongo a'i draka kruce dri ana kare ga.

Ani ta loku ri Yesu ni omgba, osu ititi oci si ri dri a ru, epa dri nati pa natro musumari si vua odra kruce dri enzi ama dri si ni 'di eteru ca vua hwi ri li ma'di enzi ru'di ri ni, ana lidri ni ecojo vua ana asi tro pelere. Ana Le'jo Rubanga dri laka ni kendre ani ka ani ndre kiyo a'ri ani ri si, ete anini ra nza ovi ana olujo mbajo lolu Rubanga tro vua cara dri a ru adri atujo ri'i ete au. Asi la za komoju tro onde ani ra, vua ana asi ani dri azi ka Rubanga ni andra owo ka mi ndra tro si, Yesu izeru, dri a ru ire a dru. Le vua e'gbwe Rubanga dri

3. ASI ENZI RU'DI RI'I

ohwi asi a ru ana i'do ka era ka kendre **"ari Yesu Rubanga a ngwa pi dri ka enzi amadri je pelere."** (1 Yoana 1:7). "Rubanga nyisu maru asi pelere ri'i; nyisu endri u'di vua anda rii ma asiga." (Longo 51:10). Zi ani ga Le'jo Rubanga dri o'jo "Ma anzo 'ba e'gbwe vua enzi ruka, ma ori ka vua laru hwe ka ri si." (Izaiya 62:2). Endri ole rii ko'ba lini Yesu Kristo dri kengwi anini pelere, "Nyi mba asi (ma'bara ma zapi) ! Enzi nyi dri e'beru ra." (Mateo 9:2). Koce ani kondre driso kuruce vua ari Yesu dri osu'di kuruce dri rii 'dii, ka a'ia 'dii hwici ideru anisi, ki'doa nika na teri enzi drii o'duru dria pi, a'dusi ku Yesu ota icandi oli amani tale ni ri'i; nai "amala idra ani, omgba ani enzi ama idele rii si," "Opi o'ba lamgba te esu kolu ama drii rii o'de dri a ru." (Izaiya 53).

Endri Oleri vua le Rubanga dri ka asi dri a ru ruje'di pelere rii' ata ni igoga ni. Ana Yesu ni a'i ka ra si, oni ote enzi ani dri e'beru ra. Vua oni cuwi dru ana asi ni 'a ari Yesu ni, Rubanga angwapi dri oje ana enzi ni pelere. (1 Yoana 1:7). Oni dria cuwi dru jo ma'di alu alu Yesu ni a'i 'di ra rii odra ku (endri si'i), ki ka lidri olure ta dru rii esu au. (Yoana 3:16). "Kristo ari ama ari ani dri si, vua e'be enzi ama drii ra." (Efeso'ba 1:7). Vico zozi ru dri rii ohwe dria kare vico olujo Rubanga tro ri dri ni e'bu Rubanga dri idejo. "A'dusi i'do ama leka ati." (1 Yoana 4:19). Ta vudri 'dia rii. leka akare ga, ole dria Rubanga vua ta Rubanga dri tro au a'dite.

'Disi dru eno 'dii ga, amesua anyuhwa mbaka enzi ni kare ga rii a'i dri a angwe esi, josa Sitani kole ana e'i oku rii e'beka kusa'ii, kata endre vulega esi ole ani kesu leti ehwiyo vule idi. 'Dii ta Yesu Kristo o'jo joa dru amani ama olu mitro vua amile gi; Sitani ni e'gbi jo ausi dru kolu pi. (Yako'bo 4:7).

ENO ISU JOA RII

Eno 'dii kata nze Kristo 'ba go egbwe loku vua lari olure tadrü rii esu 'di enga jo dra Yesu Kristo ama Opi Ari 'dipi dri si rii dri ka ani ecu tazi si ku rari te "kruce ama Opi Yesu

Kristo dri si; leti ana kruce dri si ta vudri rii odra mani ra, vua masa adra ta vudri ri ni ra.” (Galatia’ba 6:14). Yesu Kristo odra kruce dri ausi dru ama sa “enzi ama dri kodra dru ra, olujo le’jo anda ri i’a” (1 Petero 2:24); Kristo’ba go dra’di ra ta vudri ri tro ri’i. Cara ohwe ru amani kolea endri komba ama lidri ata ni ni, ausi amoko vico ru dri avu ni ku. (Galatia’ba 5:16,25).

Wiri Opi Yesu ni umbe jo ru a ru nayi vu onzi bongu ru a ru pi ri, eteru eno asi dri ’dii ga, a’i kuruba ani mgbajo ri tro. Ohwe ani ni lamgba enzi ama dri si ausi ni “ija ama lamgba ica ndi ana tale ri dri si.” (Izaiya 53:5). Ani mgbaka avuga Erode ti askaria ani dri tro u’daki ani, Ititi idele mula si su’di su ri sure dri a ru akare ga, osuki dri a ru ititi cole ociki siri’i – Oto Opi dri hwere dria ru a kare ga o’ba ki dri a ru hwe au vua kaki ani u’da kaki j’o a “Opi Yudei ’ba dri olure ta dru rii!” Owiki tuze ru a ru o’duki hwe ana dri a rii pi, omgbaki au si dri a ni dru. I’doki ana ti ni guka ’di, onzi ki bongu ika rii ru a ru pi, oko osuki bongu ani dri rii ru a ru au. Oji ki ani epale kruce dri. (Mateo 27:27-31).

Kristo’ba ekpa dru rungwe ka ru si rii kaki ilegi, kaki sakramento kumonio ole rii esu, kaki lengo ngo Rubanga ni, ki ru sa, enzi a’i a idele rii si, kaki Ngwapi Rubanga drii epa kruce dri di di. (Ebrei’ba 6:6). “Ba cidru jokaa ‘Opi, Opi’ rii kakivu bua ku, ki ma’di ta ma Ata a lele rii ide ’di rii keya kohwi ni.” (Mateo 7:21-27).

Eno ’dii’a zii sa ama sau Yuda dri ana siti ta mbajo rii esu, ani ma’di Opi Yesu ni azi ’di silingi mudina si ri’i, a’dusi ku le silingi drii oza asi ani palanda, le’dite ta ana ura le ri ’i a’dite. Galaka, nyori, vua ta ziti tro ’dii ta askaria e’bule ini a ga Yesu ni kojo jijoa dru mabusu go dur ri’i. Jibi, e’bule agi ’bejo rii, askaria e’bu ki ana bongu ni ’bejo agi si. “Anzu ki ma bongu ti a’i lofo, o’be ki ma bongu suelele rii agisi.” (Longo 22:18). O’duki ta Yesu dri hwici, ki ogaki ani mgbe, kaki ’joa “Ale ma’di ’dii kolu Opi ama drii ni ku.” ’Ba kpo dru kare alu ga ole ki a’i kesu tutu Rubanga drii, eyi ’di ’di ri tro, itu ka’di

ri tro kpo dru, ki ole ki a'i azi ka Rubanga ni e'bule kendre Opi vua Amba a'i drii dru ni ku. 'Ba ekpadru ni Rubanga ni te loso ate tri konyi hwejo sawa icandi drii si vua ta ru ari jo ama nga si kpe ri si.

"Askaria osoki ana mara ni ajusi vu alu di mgbesa ari i'do ra le eyi tro." (Yoana 19:33-37). Ati ati au logo a cira sore kuru rii Petero o'jo ana tisi vu ina ani oni Yesu ni ku, ki nai vu oru ana enzi ni owo mindra ini ri si. (Mateo 26:69-75). I'jo nya tisi tala ihwe nya asi ni Yesu Kristo dri, ta nya idele ri si vua ta nya u'jo le ri si ra ya? Kusa drinza ka nyi ko 'ba ziti koni a ote si yaa? Yesu o'jo, "Jo ma'di ete'de ani madri'i 'ba andra. Masa memu ma ru ite'de anini ma Ata ni 'bua rii andra. Ki ma'di ma ga'di 'ba andra mgbe rii, memu ma ani ga ma Ata ni 'bua rii andra mgbe." (Mateo 10:32-33).

Yesu o'jo zianiga, "Ma'di ana kruce ni 'du 'di ku vua ma vu ni ko'di ku rii, esi olule ma le'jo ni ini le ku." (Mateo 10:38). Andra adu rii ma'di ana tani mba 'di Yesu Kristo ni Oni rii a ri andrani adu!

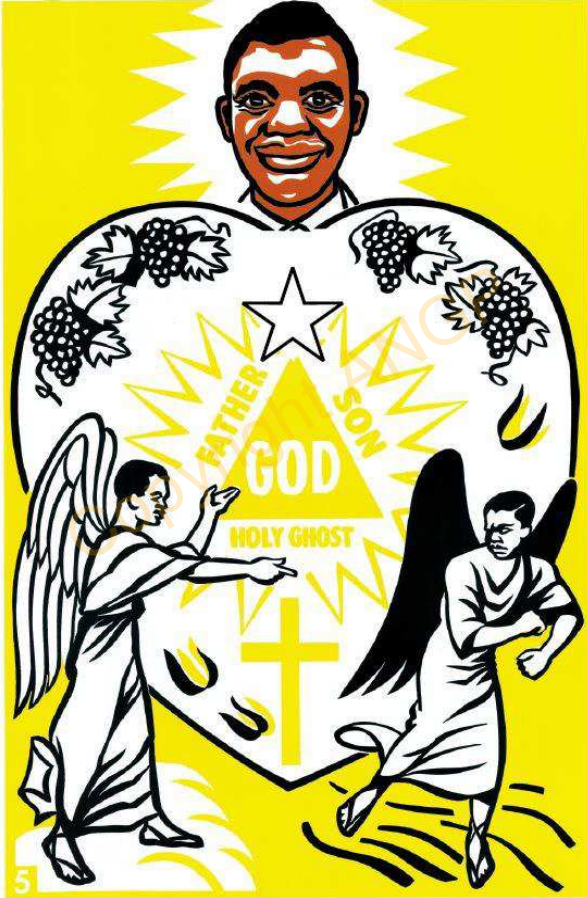
"Oni olure tadru ri,
Mazu mani ma nyi'a;
Nyi'ba eyi ari tro,
Era'di nya mara ri,
Kolu enzi jedi ri'i
Koje ma enzi ni pi."

ENO TOU JOA RII

Eno 'dii ka asi andi ako pelere ru ari 'dira okpo grasi a vua kiza nza rere Rubanga dri si ri drii ite'de. Ecoru dria Jo Rubanga dri lokuri'i, e'i Rubanga, Ata, Angwapi vua Endri Oleri, drii enga jo cara ama Opi Yesu Kristo drii si. "Ma'di male'di ra ri ka le'jo madri ata ni mbara. Ma Ata keya ka ani lera. Ame vu ma Ata tro anidri, olure ani tro." (Yoana 14:23).

LE
ANZO
ASI E EGBWE
A'I TAMBAKA
Galatia'ba 5:22,23.

LIDRI LOSO RII
LOSO
ASI ANYU
OLUKA EGBWE
RU TAMBAKA

5. JO RUBANGA DRII

Rubanga ka laru hwe andra du tro vua ka ama nzi oru Yesu Kristo si. (Luka 1:52).

Asi 'dii engwi dria Jo Rubanga dri lokuri'i. Odro enzi dria angwe. Anyuhwa drile mgbi mgbi Sitani ni ata enzo dri ria ani aseka ni ria akare ga, dria Endri Ole, Endri anda dri kolu asi 'dii ga ni. Ana oluka kare enzi ni tijo inyayi jo ria karega, ecoru dria pelere hwe kusa amvu laka hwe ehwi loso ri ko'a ni ri ani; hwe ehwi Endri dri'i, ovidru le, anzo, asi e'egbwe, asi anyu, oluka e'gbwe, loso, a'i tambaka, lidri loso rii, vua ruta mba ka vua ziti Rubanga a'i le ra vua ana asi karu anzo ausi ri'i vua 'ba sa a'i le ra ri'i. (Galatia'ba 5:22-23). Ecoru dria druhwe o'wa gba vino Yesu Kristo 'i ri dri'i. Hwe ehwi 'dia ti ka ehwi ni oluka Yesu Kristo tro ta dru vua Le'jo Kristo dri kolu ani'a. (Yoana 15:1-10). Esu batisimu ra vua oga Endri Oleri si, okpo dria ru si oza vico vua le rudri amini ra vua o'di sa kpo. (Galatia'ba 5:24). Endri Oleri ka ana lidri ni ase ni vua ohwe ana ru atani vico rudri ni ku. (Galatia'ba 5:16). Kolu a'i si, ta ana ndrele vua itiri le ri si ku – a'dusiku "ande vura a'i ama dri si." (1 Yoana 5:4). Kolu igeni si vua ta ana nile cuwi dru ri si vua ka okpo esu lute engwi ka ama Opi Yesu Kristo drii ga. Kolu vua ka ani eri Loso Le Rubanga dri olu'di ta dru ri si.

"'Ba asi pelere ri a andra adu; a'dusi kaki Rubanga ndrera !" (Mateo 5:8). Opi Davide ni limi tro nza voa onde o'ja 'bazi ani dri ti kpo ra sa, oni oterii o'ja retugo rii a'a kare 'du'di ana asi 'a ri'i, vua oce ani kera ta rule 'di nza endri ni rii 'di, ilegi 'dini, "Rubanga nyisu maru asi pelere ri'i; nyisu endri u'di vua anda rii ma asi ga." (Longo 51:10). Ma'di zi alusa ana ngasi ana asi ni je'di pelere wa ani iyo, kole dubasi kemu Rubanga dri koru ana enzi ni kpa, kendre Davide a ideka ri ani, ozi Rubanga kosu ani ni asi pelere ri'i. Rubanga ole ta u'di rii ideka nya lidri ni ra. Bongu liri oyoro ri usoka nya loso ni a'dite cara ego ego vua ra nyaru a tani mbajo ri tro ko'ba nya asi kolu kare Rubanga ni igenile wari dru kpe. Le Rubanga dri amvu 'di pi rii anyi ikonyika, a'dusi ana icara ka ezesa rari ani, "Josa ori weka ta ziti tro kondi anyi rasa, ma eyi madri

yi anyidri ma anyi je pelere. Ma asi u'di rii hwe anyini ra u'diri tro. Ma asi anyidri okpo oni ani rii 'dupi, ma anyini asi laru tro rii hwe au. Ma ma endri ni su anyi'a ndre joa dru anyi cara madri ma hwele anyini ri a vuni oko vua ta ani mba." (Zakiele 36:25-27). 'Dii olo'bo ofu u'di ri dri Rubanga a hwele amani ana Ngwapi Yesu Kristo si ri'i.

Eno'di'a amandrea Malaika ido endreka di. E'bu malaika dri " 'ba Opi ni ori ka ria laga ni uteka, ka a'i ari icandi'a." (Longo 34:7; 91:11; Daniele 6:22; Mateo 2:13; 13:39; 18:10; E'bu majua idele rii 5:19; 12:7-10).

Eno 'dii ga Sitani omba asi laga ire ka leti umi hwijo di e'i dria ru andrani eze rii 'a. 'Disi dru bi ohweru amani (olujo mi tro) "Anyolu baba, anyami kolu mgbo! A'dusi anya o'ja 'bazi Sitani ni kaci kowo ebi ani, ka'ba ndrú uvule." (1 Petero 5:8). Bebe na ka ana ovini eco dranga dru endrejo malaika ingwe dri ani, ka boronzi Rubanga dri u'bi vico vudri 'dia ri si, 'bijoa dru wa, ciri ani dri si, ka'ba Rubanga dri loku upele rari unza. Josa, kolu ingo ni sa, oga ki Sitani ni mgbe, ka amá e'bera kolu pi. (Yako'bo 4:7).

ENO AZIA JOA RII

'Dii eno asi laza dri ma'di engwi 'di vule ri dri'i. Mi aluri i'do ka dria ru a'bu, etejoa dru ma'di 'dii i'do dria engwi ka e'bwe vua o'du 'dipi lidri dria ru Kristo 'ba dri iga'i. Ana mi ziri ka dria ta undre gbi gbi ka le ide fico vua ri tro, ingwe 'aru ri o'e dria yiri yiri, eno asi aru ri ti ka ete'dea ana oluka sa cidru si baba ru inza ndi jo Yesu Kristo tro vua mba ka anda anisi ni e'de dria ra. Lu'bi lu'bi oce laga ani gbi, mi ani zaka akare ga dria cece ka ani azi laka. Olo'bo Rubanga dri eri ka akare ga i'do ka dria ra molombe Sitani dri vua igeni dria ru ego ego riti eri au. Josa kolu dri so ma'di aci'di eklezia ari sa, ozu ana fico ta vudri 'dia ri dri ovi dini dri si, le Rubanga dri asi a ru ri egwi e'bwe. Ka ta ama kpe, ra dri a ru omba leti eri'a. I'do avaka ta vudri 'dia ri si a'i joa dru ani ole Rubanga

6. ASI LU'BI ANDELE RA VUA RU ANZU'DI RA RI'I

ra. Lelego asi a ru, ani ra dria ru ri o'e yiri yiri. Ka kruce nzi dria mucu mucu ako a'i ru asia ru ku kendre teri anzi ri ani. A'i dria ru i'do ka ru oyo, ana ru eri ka Rubanga tro ile gi si ni omba 'di. O'ba bi ovi ana asi dri iga ku rari ohwe kare Sitani ni mba'di ta te 'di angwe esi ri ni. Ole oluka enzi 'ba tro ndro si oza oluka alu boronzi Rubanga dri tro ni ra.

A'u kulo kulo mba'di ecuma ni kare ga ri, i'do ka dria leti ndru ekwi jo di. Igwe dria ani ariru kiza Rubanga dri si a'dite ni ra, engwi Kristo'ba lecuma 'dipi ri'i. Fico iwa waregi dri i'do ka dria kotiepa ole ekwi ka asi aru. Zitisi komvua vualu vualu, ka ru emu ozi enzi 'bari tro, drinza ka ani ko a'dusi ku kori kaka aidri olu loso aitro risi, kaki ani pe ma'di mgbi ri'i dru. Sitani ko'joa anini o'du alu'di ide ta nya endri a lidri ni ku. Ra vua fico endri si ku riti i'do ru erika lidri dri a ru i ga. Nosi i'do nya'di vuajame andiriti u'joka di vua eno andiriti uleka, aci ka 'ba unzi ritro, jolotu unzi utujo rii ga, ta ziti 'ba emika vudri 'dia ri tro. Ra Sitani dri unzi 'jo'dia ama oraku 'dii lidri 'badri, enzi idele alu ri ani enzi gba ri ku.

Loku, ama iko nyiakpe josa ra unzi enzi dri kulu amai dri si kendre ari nzi ayia ri ani sa i, ki ama olu enzi tro jo ama a'i ai ni kosi jo'bi ama asi ni'a ke ngwi kare enzi ni tijo ri'i. Jo iju ama dri angwa ni Sitani ni ni irii, ka mgbesa ama dri ni anyu kpodru. Ka ama ruti endri tro jia a ci olure ladru rii'a. Disi dru Rubanga a le'jo kwele amani bi dru okposi ri ani fico yai dri e'beka ra vua ava enzi si ku, josa keya leti ovi ingo ni risi sa'i. Nyilu Yesu ni ama ta mba'di vua ama laga ni ute 'di ri dri.

Ago ndre le eno 'di 'a ka asi 'dii so iligosi rii ete amani 'ba ovi le'jo edeka vua lidri Kristo'ba dri e'bwi ka ri'i. Ledra ai dri egorisi vua ti ai dri lede drisi kaki asi Kristo'ba dri so bi – ani 'dii o'ja asi ru anzu 'di eri ri ka afo ausi ni kpe. Lorita 'ba u'jole vua aia idele risi, ka 'ba ori oza Rubanga ra, engwi opigo 'ba dri'i onzi ru Rubanga tro lolu. Anya vua angala karu ite'de elo jo saaicandi dri vua saa ta igeni le ria ru ideka kusi kaki a'i a letini esu emi emi. Ini enzi avi dri le'dia ani kondre

ta ma'di zi dri loso vua ilonyi tro ri kuri ka ehwi asi 'di'a lazi ako, jo ohwe anini kare ni ka koti awi 'ba leka asi a ni vua lecuma ni.

Ani ta epe rii le siti dri ni agajo ama asi ni'a jo okwe laru le'jo ama Opi Yesu a'jo le rii ga ku'i. "Tee anyami kolu mgbo, anyi legi ausi Sitani kita dru anyi ku." (Mateo 26:41). "Ausi ma'di ra 'dia ani omba okpo ana pani dri rii, koso ani oga ko'de dru ku." (1 Korinto'ba 10:12). Kole dubasi o'duki o'jakwe kpo dru Rubanga a kwele amani riti, ausi dru a'di mba anda ama o'ja 'ba zi Sitani a molombe kusa lunza amini ndejo ra. (Efeso'ba 6:11-18).

ENO TUDYERI JOA RII

Eno 'dii ete'de amani lidri asi ma'di e'de'di ra vule le'jo Rubanga dri iga esi ri'i, ma'di aninga ani ingwe Rubanga dri'a o'bi hwe Rubanga dri 'bua ria loso i sara vua esu ewo endri oleri dri sara, ki ongo e'be ana a'i ni ra. (Eberei'ba 6:4). Vua ka asi ma'di enzi ru'di alusa kuru ri dri ete, kusa ma'di ana lidri ni kwe'di Rubanga dri ku vua oni ofu loso dra vua onzika Yesu Kristo dri ri idri ta ote sa'i. Ma'di le'jo Rubanga dri eri 'diku vua le'dia ana lidri ni eco'di ku rii koji zosi andraga unzi.

Yesu Kristo ni ana ngasi onze ta dri ba ma'di asi e'de'di ra vule ri idri o'jo, "Jo ori unzi rii efu ma'di rusi pi, kaci kare a'wi eyi ako ri iga kare ndru si ovujo; jo esuku ko'joa: mangwi e'i andrani ma engare ga ri iga. Koko kongwi kesua jo ni ide pelere, jomono tro re. Koya ka ori unzi rii eji tudyeri ani ndeka unzi si ra rii, kaki ko kaki evu olure na'a. Ausijo okora, ma'di na ovi ko'e unzi si, ka ati ri nde ra. (Luka 11:24-26). Ta ride'di a'i iru ri ite'de "Oce kongwi ta ana 'gbwele rii ga di." "Izo ruje 'di ra rii kongwi ru ondire otro 'a" nice. (2 Petero 2:22).

Le'jo ole 'dii onze amani ca pelere lidri ovi ma'di e'de'di ra vule kusa asi le'di enzi ru'di kuri dri'i. Asi enzi dri enzo ri engwi ka dria asi 'dii igoga ni. Gbeti ana mi letia endre jo rii

7. ASI E'DE'DI RA VULE KUSA TA ERI'DI KU RII

ete'de lidri ovi ana asi dri ca pelere. Endri Oleri, ruvi'di amamu egbwe ri aniri odro dria asi 'dia sipi, a'dusi ku enzi ka ru emu kare alu rii ga Endri Oleri tro kpe. Asi alua 'dii kolu jo Rubanga dri vua kare Sitani ni ruzujo rii saa alua risi kpe. Malaika, le'jo Rubanga dri rii asi laza si oya pi, ki ka driso ta eye vule ga a'dusiku ole asi 'dii koru ana enzi ni kendre 'bara egwe'di ra ri ani, ra'dia ole ana 'a ko ga maramgba o'bo uhwele upegu niri sisa 'ba kwele a anini iyo naivu eyaera ta ana asi ana ngasi o'jo "ma kare 'dii e'be ra, mangwi ma ata dri vule, maya ma 'joa anini: "Ma ata, menzi Rubanga andra ra, ny'a ndra ga sa tro. Mesi ungwele nya ngwapi i dru ni di ku." (Luka 15:16-20). Ata koce ani kondre 'bara ani dri asi laza tro rii 'dii, e'be ana enzi ni ra oko a'i ani ani dri asi ebwe si.

Asi eno 'dii ga rii ka ovi enzi rujo asi alusi ku rii ite'de, ngwijo vule Rubanga dri ku, kiza undruka Yesu Kristo dri sa iyo. Ra dria ru ogwe aya ka'di ika ri si o'e olo'bo ako. Ani bitro, ki ka Yesu Kristo a olo'bo ani a'i jo rii eri kpe. Ani mi tro ka 'bu aci olure tadru ri dri ali duwi ti ani asesu ku ru ana pagada ni iti ire rii sa ndre kpe. Drinza oko sa ani ku ayaka andraga enzi tro si'i. Sitani ka asi ani aseni vua o'ba ana komwi opi dri laka. Karu ecu ana endreka angwe esi pelere vua laru kweka anini si, ana endreka ma'di dini drii si, oviru vi kendre 'budri i'bol'e pelere ingwe buwe riani. " 'Bu dri endre ka angwe pelere ri ani, ki andisi 'a ani oga hwa 'ba dra ka rari dri si, vua ta unzi imwa ri tro ndru ri ani." (Mateo 23:27).

Ata enzo dri o'du dria kare Endri Andari dri pi. Anyuhwa cidru, enzi cidru tro kaki aci kare alu ga oko ki dri cici a'i ori endri unzi ri dri tro kaki olu dria asi 'dii 'a. Ole ani kipa ani a'i dria pisa umbe ki ani ndi. Yudei go cara Moze dri a dri atu 'di rii jo esu sadini eri kusa ina le'jo ani dri ite'de ka rii a'a, kiza ako a'di 'dia kpo. Jo 'dini ma'di Rubanga Angwapi ni ede'di rii idea ingoni? Ma'di ari Rubanga a cara dri ani eco'di ole ri 'ba 'di ehwi a ko rii ide ingoni? Anyira ta icandi retu ana eyale esule rii idri. (Eberei'ba 10:28-29; 2 Petero 2:1-14).

Jo eno 'dii ovikiru lidri ovi nya asi dri tro'iri, ma ozi ma lele ndro ri, nyowo asisi Rubanga dri kala ako. "Disi dru ka'ba evuka Rubanga dri anisi rii ari saa cidru si wa, a'dusi kolu kiza Rubanga dri a'ile a'i ni ta dru" (Eberei'ba 7:25), vua ka enzi hwici e'be wa le ani dri si, jo nyemu asi enzi rujo loku ri tro'i. Ka Sitani ni igoga ori unzi ani dri tro kpodru wa, ka a'i udro nya asi ni 'a pi, jo nya'i anini ideka na ra'i. Nyeya ke ndre ma'di do'bo tro eya'di Yesu dri'jo 'dia "Jo ile ra nyi ma ru igbwewa! Kiza oko Yesu ni anisi ci. Iju ana drini, oko elo ani. Yesu ingwi: 'Ondo nya'jo kari ani, alera! Nyaru kegbwe!' Kijo nya ci andra ga ta eri ka ku tro, vua ile vumudi onde ingwe ra'iri, igeni nyi'a iyo, a'dusi ku nyupe dra au lidri ni kare ga'i. 'Enzi a musara ni dra.'" (Roma'ba 6:23).

ENO ARO JOA RII

'Dii ma'di enzi tro ta ehwi eri'di kpe o'ba ra ani dri Yesu avuni okojo rii idri ru andraga. Dria koya care saa dra drii ga, ru ani kolu kpo lo'u, endri dria ru o'e drasi ori. Dra (eno ovi kwa'ba dri) eya anini ananika ako vua saa ana lele kuri si. Anzo anzo enzi dri egwe di, Dria ka enzi retu ana idele unzi kanya orijo ausi ni ori ri atini ukwe. Icandi vua asi laza aci olure tadru ri dri ecoru dria anini ta lo kuri'i. Josa kole ani kilegi sa, ru eri ka a'i ni Rubanga tro rii o'e iyo a'dusi ku ana le Rubanga drii edeka ede o'du ekpa dru si. Oziti o'e ki ori mbaka ana gbolo ni laga si'i, le'jo a'i ti ana asini imba jo rii o'e kpo dria konyi ako. Ilonyi dria ru ka o'du dria ru inza andraga kpe, ka ana endri isa ari a kpe, ka asi laza ana endri drii sa indu kpe. Esuru anini ta okpo ri asi 'baka Rubanga ru a'dusi ku Sitani okwe anini saa idejoa dru ku.

Ta kwici zози ana lele ndro ri ti kaki ani ede ede ana ma'di e'bu Rubanga dri ide'di konyi ako ru ari 'di kuru ri, a'i madi ta azi 'di Rubanga dri kusa amba eklezia dri kaki dria ani ikonyi kpe; ana le retu Rubanga dri edeka ra si ani dria lali Rubanga drii 'a. l'do dria ta eraka loku dru "Lamgba Rubanga olu 'di ta dru ri a hwele rii esukani ta unzi ndro rere ori hwe

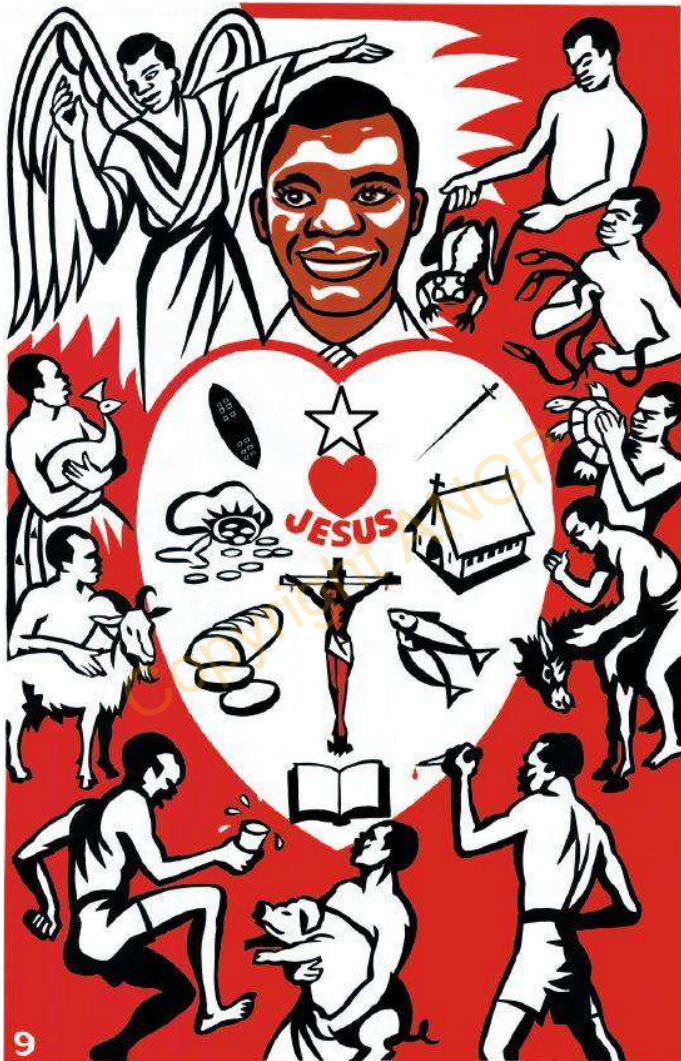
8. LALI MA'DI ENZI TRO RI DRII

'di ri'i!" (Eberei'ba 10:31). Ani dria ta vule rere ri'i anini ana lidri ni hwe jo Rubanga dri saa ani dria gbolo ani dri dra dri idri ri si. Dra oro 'ba elifu ekpadru gbolo dra dri idri si a'i ni a'i ya asini eco ka Rubanga dri ku ako nga. 'Disi dru ani ta okpo konyi tro rii ru ecoka Rubanga dri saa ani ire ri si. Le'jo Rubanga dri 'ba asi imba'di vua 'ba ari'di ri eri ka au a karega, ma'di enzi tro dria kodra 'dii atirisi oga andraa le'be enzi vua le Rubanga dri mgbe lidri ani dri inga ki dria ka u'duku Rubanga a lejo ali jo ri dri eri au, Ari'dipi ana gale mgberi ko'joa "Anyinga malaga pi, anyi'ba alu Rubanga dri a'dere dria ru ri, anyivu gwere aci olure tadrú 'bale Sitani ni ana malaika ti tro ri iga." (Mateo 25:41). "Oleru 'ba kodra vu alu di vu aru le'jo alika a'a." (Eberei'ba 9:27).

ENO DRI CALU JOA RII

Eno 'dii omba Kristo'ba go a'i 'dipi vua lu'bi lu'bi okpo lo'u ri ti a mini nde'di ra ri a kare ga. Ani u'bire ewo mgbi mgbi ri iga sa omba okpo Yesu Kristo si ondeni bi ta ti asere ga. Ohwi te angu luza dri Kristo'ba dri iga a'dite ku, ra rii koya andraga, o'ba ana asini okpo angu ani dri lure ga'i. "O'baki amami ni Yesu ni ru. Ani ma'di a'i amadri ido'di vua ide'dia ca ri'i." (Eberei'ba 12:1,2).

Sitani ti a'i ana angwa ori ti tro oceki ma'di igeni tro 'dia laga ni gbi sa omaki ani jile leti egoriga kpe. Kare andra le cuma dri, le siti dri, bate dri tro riti o'duru pi. O'du a karega ama dria kaino ndre au, a'dusiku bebe ani enzi keya amadri leti ovi zisi vua ka ani uzu ovi, leti vua ru mgbi mgbi risi. Ki Kristo'ba go mi saa cidru si mgbo rii oni ta enzi rii ote josa keya ovi dini dri si kusa malaika ingwe dri sisa'i, a'dusi ku le'jo Rubanga dri vua Endri Oleri ka ani ji ta anda rii ga. Ma'di gilasi iwa dri kodi dri aluri iga, ta tu'di Kristo'ba go dii laga esiri ka leti ndru ani u'bijo asi ebwe ego-ego vudri 'dia ri si. Josa kide ingonisa ide e'bu ku Kristo'ba go ani azi 'di ra ri iru 'i, ke ndre ana dra ka ra Yesu Kristo tro okpo enzi dri iga vua anzo vudri 'dia rii dri iga satro. Ago erijoa eno 'dii

9. ASI LU'BI LU'BI SITANI DRI AMINI NDE'DI RA RII

ga rii ka Kristo'ba go dii so iligo si. 'Dii oviru kendre la'da, 'bautaka, edema vua'ba ivuri ka 'ba a'i akoria idele rii – ndro le bebe ani 'ba dranga ru ungwe ka a'i tro a'i a ngasi ri ti – kaki saa cidru si 'ba a'i tro ri tia asi ni uso. Ki eri ta'ba ujole ri ku ra rii ka bi 'ba ta Rubanga a'jole ri iga. Ka le'jo Yesu Kristo a'jole rii era au. "Anya andra adu jo 'bazi ka anyi ede kaki icandi hwe anyini, kaki ta'jo unzi enzo dru anyi iru ma rusi'i. Kole anya asi kolu egbwe, anyanzoru, a'dusi dri de anyi dri 'bu'a nza." (Mateo 5:11,12).

Lidri ama dri enzi tro vua Sitani titro rii kaki saa cidru si u'bi a a'i kanzu ma'di Kristo'ba go ri tia lofo ni le Rubanga dri tro ra. Ki anzo vua igeni retu rii tro ko'jo a "A'dika ama anzu Kristo a le ni ga ni ya? Nosi icandi, asilaza, ri candi ka, vi, oluka bongu ako, andra unzi, kusa dra kanzua wa ya?" (Roma'ba 8:35). "Ma'di Kristo ni ama le'di rii si, onde ta 'dii okpo si ra." (Roma'ba 8:37). Ana o'ja hwe Rubanga dri 'baka kpodru ru a si, ka dria o'ja Sitani dri egbwi wa jo o'du enzi dri ke ya ni sa'i. Anini o'ja 'dijo wa bi ta asere ga anvo Yesu Kristo ni lu'bi lu'bi drile mgbi mgbi ni mi nde'di ra rii okpo, ausi dru anisi ama luza ndera vua ama nyangeti ekudri sule dri a su'di su ta dru rii esu ra. (Efeso'ba 6:10-18; 1 Petero 5:4).

LELEGO ana ra ta nijo ote ri dri o'e dria pelere vua ingwe buwe. Asi dria ru oga ndru a'i si vua Endri Oleri si. Malaika, ani le'jo Rubanga dri, ka a'i ni ta era ka eji tutu lonyire hwele a'i ni mbajo okpo cajo ndi tati asere ga ri idri. "Ma okpo hwe 'ba o'ja 'dii ndeka ra ri ni hwe ehwi hwe lidri dri zo 'di amvu loso Rubanga drii 'a rii nyajo." "Ba o'ja 'dii ndeka ri evu odra dra erijoa risi ku." "Ba o'ja 'dii ndeka ri ni memu ma mana ruzu'di di ri hwera. Memu ma ziani oni ingwebue ri hwe a'i ni 'dere, kpo ru aru a'di ru u'di ri si ci, 'bazi oniku, alu ma'di hwerea dri aru ri ko ni a ni. "Ba o'ja ndeka vua ta ma lele ri ideka ndi ana ti asere ga ri ni, memu ma okpo alua ma esule mata dri ri hwe ra." "Ba o'ja 'dii ndeka ri kevu ka bongu ingwe rusu 'dini, memu mini a'i a 'ba lidri dri ri dri'a ku." "Memu ma'di o'ja 'di nde 'di su lopiri go dru jo Rubanga

madri dri i'a, enga lakapi diku." " 'Ba o'ja 'dii ndeka ri ni ma okpo hwe rijo malaga komwi madri idri, kendre ma o'ja ndeka ra, vua dria mari ka ma Ata ni laga komwi ani dri idri ri ani." (Lete 2:7,11,17,26; 3:5,12,21).

SAU TI RU WI'DI MGBO RII ete'de te ana asi ni auku, ki ana siti ani dri azi ka Rubanga ni'i. Siti ani dri izaka akare ga ka'bata ako ri ikonyi. Ka (alu mudri limi) ani dri dri dri azi alua ri ani ta ani dri tro kpo dru, ka azi a eku Rubanga dri ni.

MUGATI VUA E'BI ete'de ka lidri ole ta mijo wa ri ase au. Ivolo ana lidri ni iwa oji kusa lonya andi ri si ku. (E'bu maju a idele ri'i 15:20). Ivolo siti ku vua ana ru 'bale jo Rubanga dri dru rii ivolo tuba seka kusa nzu ka siku, vua erua unzi unzi e'bu ka si ku, rari ka lonya pelere nza ru ta mba'di ri nya au. Asi dri a ru, engwi jo ilegi dri'i. Ka ci ilegire elkezia'a be, larusi, vua saa odu cidrusi, lidri ani dri'a si cidru. Ole ilegi ndro josa kolu eklesia 'a vua anidri joga familia anidri tro, a'dusi ku oni ote Kristo'ba kozo ru eri ka Rubanga tro ilegi a ko ni kpe.

BUKU AWILE MGBO RI ite'de Baibuli ni mgbo ani ni, kola vua ka ehwi ani eri o'du cidru si, ka ciri lini vua okpo tro esu a laka, lidri vua ingwe vua ilonyi ru la'di kpe ri tro. Engwi ani ni tara ana tani mbajo vua osu Sitani amini ndejo ri'i. Ani lonya endri dri o'du cidru ana ru ni ri'i, eyi eyivi i'gbwe 'di ri'i, bafu ruje jo pelere ri'i, vua kiyo (mundara) ani ni ru undre jo ri'i.

Ole ana kruce ni nzi ka ndro, a'dusi ku oni ote kruce nzika ako dride kolu iyo. Oni ote a'i onzi ra Yesu Kristo tro ausi dru ani kolu dru lidri u'diri si, o'ba ana asi nita 'bua oru ri iga, omba ana mi ata ni coro kpo ta na'a ri iga, ta vudri 'di'a ri iga ku. (Koloso'ba 3:1-2). Ani baba dri ecijo Rubanga tro, ani kendre hwe sale a'buti, o'a hwe 'di saa anda ri si ri ani (Longo 1:3); kendre dru hwe loku a'bala'banga dri o'a hwe 'di ri ani. Oni lori dra dri ku, a'dusi ku le Rubanga dri loku ana

esule Endri Oleri si rii oga asi a ru ndru.

ENO MUDRI JOA RII

Yesu o'jo, "Ma onzika vua ma lidri. Ma'di ma a'i 'di rarii jo kodra ra sa, kolu lidri." (Yoana 11:25-26). "Ma'di ma le'jo ni eri 'di rii vua ma'di ma eze'di rii a'i 'di rii esu lidri olu re ta dru rii ra. Evu ali le'jo dri a ru ku, a'dusi onzi dra a si lidri ga ra." (Yoana 5:24). Kristo'ba ni ori vua ru a'bika dra si iyo "Dra ni ondera rere! Dra nya okpo ni ingoa? Dra nya okpo 'ba fujo rii ingoa?" (1 Korinto'ba 15:54-57).

Ma'di olu'di vua aci'di Rubanga tro rii ori dra si ku. Jo saa dri a ru drajo ri ke ya ni, koya asi e'gbwe tro, ke ndre majugo Paulo a 'jo ka ri ani "Ale draka olujo Kristo tro ni ra. Ta 'dii loso ndro rere." (Filipi'ba 1:23).

Kristo'ba kondrua asisi a'i kondre ru Yesu ni dra 'di ana enzi a lukwe atini uhwe 'di kruce dri ri tro. Endri Oleri ka anini ta eraka hwe le'jo Rubanga dri iga. "Ori koko anyi ku vua e'be anya a'i ni ku. Anya'i Rubanga voa anya'i masa ma. Ma Ata dri'baru jo ekpa dru, ...Meya mengwi anyi jire madri ra, ausi ni anyo lu kare ma olure ri iga." (Yoana 14:1-4). "Ta mia ndrele ku, kusa bia erile ku ri'i, ta'ba a ciri. ni ndeka ra ri'i, ta 'dii cidru Rubanga ide 'ba ani leka ra ri ni." (1 Korinto'ba 2:9). Tizi alusa vudri 'dia iyo ma'di zi ka au sini ta driba enze loso-losu tauni 'bu'a sile 'ba Yesu a vuni okokari ni ri idri wa ani iyo:

Eno orijo ori hwa dri (dra), ria kare ga dria Malaika Rubanga dri ofu aj'i'di rii, kendre ni. Ka dria endri ole ri te jile vule Rubanga dri. Endri dria ani kulala lumbe ru dri iga'i, kotu koti 'bu dri mgbo risi 'bu'a Yesu ni ani le'di ndro vua dra 'di kruce dri anisi ri dri. Karu a'i ra asi egbwe si kare Rubanga dri iga, laka Yesu Kristo ani Opi vua ana dri ndre 'diri ka ani zi lazi lecu dri 'disi: "Nyide cuwi, nyi tilusa loso asi 'bajo ri'i; ...nyemu nyi hwi amba nyi dri a anzo ni'a." (Mateo 25:21). Sitani ka ani

10. EKU NGWIJO 'BABU 'BU'A RII

igoga ka anini ni igoga alusa di kpe. "Ma'di icandi 'dipi'di odrara, Malaika oko onzi ani Abramou ni laga." (Luka 16:22). " 'Dii vu meri uduku enga'bu'a, o'jo; "Nyisi ta'dini: l'do dria dru 'badraka ru Rubanga dri si rii a andra kolu adu! Endri Oleri a'i 'Lokudru 'dini, kaki evu kaki ovu e'bu anzi a'i a idele rii vu ra; a'dusi kaki ta engaka a'i a e'bu ni ga ri ejji tro.'" (Lete 14:13).

LINI TA TI ASE JO RII

Nyi ma'di ta la 'di ma lele ndro ri, Rubanga kikonyi nyi nya asi ni hwejo Yesu Kristo ni nyi le'di ndro ri dri, a'dusi ka dria dru ta'jo nyi dri 'di ni "Anyeco anya asi ni kpodru madri." (Deut. 30:2). Nyi hwe Yesu dri nya ige ni ako ti nya asilaza titro, ka nyini asi u'di vua uje u'di rii hwe ra. O'ba asi enzo vua fico enzo dri kunza nyiku. A'dusi ta unzi rii, ra egori tro kenga otondo 'bani asi ga ka'baji ta laru ako ri idere ga ni... (Marko 7:21). Nye'be nya enzi ti ranyenzu ta andarii ru. Adusi enzi a musara ni dra; ki hwe Rubanga dri rii lidri olure ta dru Kristo Yesu ama Opi si ri'i. (Roma'ba 6:23).

Anyi'ba anya lidri ni hweka Rubanga ni ra ri "Nyimba lini nya erile madri ri a ta ni a'i si, vua le Kristo Yesu dri si." (2 Timoteo 1:13). Le'jo ehwi alua ri si Paulo osi 2 Timoteo 1:12 "A'dusi ani ma'di ma igeni le rii ote, 'disi dru madri ociru alusa ku; a'dusi ma ani igenika ra si, kata ma hwele dri a ru ri a tani mba bi o'du nainga." Nyisi nya a'i Rubanga ni a rii, nyilegi okpo Endri Oleri dri si, nyimba nyata ni le Rubanga dri i'a, Nyimba nyami ata ni okpo Yesu ni, leti anda, vua lidri dri, Opi amadri dria ire engwi'di boronzi ani dri jire ri iru – "Opi-opi cidru dri, Amba amba cidru dri." (1 Tim. 6:15).

"Eku kolu ma'di anya ta mba 'di 'dere enzi a ga vua anyi ji 'di rwe enzi ako asi egbwe si eku ani dri'a ri ni, Rubanga ondo ama ari 'di leti Yesu Kristo ni ama Opi dri si ri'i eku, vu aseka, okpo tro, amba tro, kolu anini o'du ali 'di pi ri si, bi dria dru di tri ta dru. Amen!" (Yuda 24,25).

A SPECIAL WORD FROM ANGP
UN MONDE SPÉCIAL DE L'ANGP
UMA PALAVRA ESPECIAL DA ANGP

This booklet "The Heart of Man" is available in over 538 languages and dialects spoken throughout the world (Africa, Asia, The Far East, South America, Europe, etc.) Our Heart Book is now also available on cell phones, tablets, etc from www.angp-hb.co.za or as an APP "Heart of Man" on Android phones.

Le livre du "Coeur de l'homme" peut être obtenu en plus de 538 langues et dialectes parlés dans le monde entier, à savoir: Afrique, Amérique, Asie, Extrême Orient, Europe. Notre Livre du Coeur est maintenant aussi disponible sur votre Téléphone cellulaire, plaques, etc. de www.angp-hb.co.za ou comme une Application "Heart of Man" sur téléphones Android.

Este livro "O Coracao do Homem" é obtido em mais de 538 linguas e dialectos falados em todo o mundo, a saber: (Africa, Asia, America do Sul, Extremo Oriente, Europa, etc). O nosso Livro O Coração do Homem também está agora disponível em telefone celular, tablets, etc. de www.angp-hb.co.za ou como um aplicativo "Heart of Man" nos telefones celulares Android.

The 10 heart pictures contained in this booklet are also available in the form of large coloured picture charts (86 x 61cm) bound together in a set of 10 pictures. These "Heart Charts" can be obtained with European or African features and are particularly suitable to be used in conjunction with the Heart Book for class-teaching, open air evangelization etc. Kindly contact us to ascertain the latest subsidized price of this chart.

Les 10 images du coeur qui figurent dans ce livre peuvent être obtenues en tableaux de couleur, format 86 x 61 cm, avec des physionomies européennes ou africaines. Ils peuvent être utilisés en même temps que le livre du coeur pour des classes bibliques, a

l'ecole du dimanche ou lors de reunions de plein air. Soyez aimable de nous contacter pour assurer les derniers prix en cours du tableau.

As 10 imagens do coracao, contidas neste livro podem ser obtidas num conjunto de 10 imagens em colorido no tamanho de (86 x 61 cm). Estes "Cartazes do Coracao podem ser obtidos com caracterfsticas Europeias e Africanas e podem ser usados em conjuncao com o mesmo livro em classes de ensino biblico, evangelizacao ou ao ar livre. Agradecemos que nos contacta- se para confirmacao do ultimo preco dos cartazes.

Kindly write to us if you are able to assist us with further translations of our free Gospel literature, informing us of the language into which you could translate this Gospel literature. Your assistance would be appreciated.

If you have found salvation in Christ, or have been otherwise blessed through our Gospel literature, please let us know. We would like to thank God with you, and remember you further in our prayers.

Nous vous invitons a nous contacter pour faire des arrangements concernant de nouvelles traductions de notre litterature, nous informant de la langue dans laquelle vous pouvez traduire cette litterature evangelique. Votre aide sera beaucoup appreciee.

Si vous avez trouve le salut en Christ ou si vous avez ete beni par notre litterature, nous vous prions de nous le faire savoir. Nous aimerions remercier Dieu avec vous et prier pour vous.

Nos vos convidamos a nos contactar, afim de fazer qualquer arranjo concernente a novas traducoes de nossa literatura em outras lnguas. Vossa assistencia sera muito apreciavel.

Se tem encontrado a salvacao em Cristo, ou se tem sido abençoado por intermedio da nossa literatura evangelica, faca o favor de nos

informar. Pois nos gostaríamos de agradecer a Deus juntamente convosco, e lembra-lo sempre em nossas oracoes.

For free Gospel literature, books and tracts in over 538 languages, write to:

Pour obtenir gratuitement de la litterature evangelique, des livres et des traites en plus de 538 langues, ecrivez a:

Para obter gratuftamente a literatura evangelica, livros e folhetos em mais de 538 lnguas diferentes escreva para:

E-MAIL: info@angp-hb.co.za
info@angp.co.za

ALL NATIONS GOSPEL PUBLISHERS

P.O. Box 2191

PRETORIA

0001

R.S.A.

A Gospel Literature Mission financed by donations
Une Mission de litterature evangelique financee de dons
Missao de literatura Evangelica financiada por donativos

(Reg. No. 1961/001798/08)